

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

As aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárattól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben: 1 évre 12 frt, $\frac{1}{2}$ évre 6 frt, $\frac{1}{4}$ évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, $\frac{1}{2}$ évre 7 frt, $\frac{1}{4}$ évre 4 frt 50 kr. 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden következónél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltár sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Az egyesült ellenzék.

Arad, szeptember 14.

Hontmegye székhelyén tegnap zászlót bontott és hivatalosan megnevezte magát az a párt, mely a parlament klerikális tagjából titkon már régóta összeverődött és részint némi tisztességerzetből, részint taktikából tagadta az elvi közösséget.

Tegnap együtt látta őket Ipolyságh és ma már az egész ország tudhatja s láthatja azt, amit mondtak és tettek, s levonhatja ezekből a tanuságot. A nemzeti párti, szélibali és néppárti ellenzéknek eme teljesen egyetértő és egy azon elvi alapra jutott töredékei magukat „egyesült” ellenzéknek nevezik és jelszavuk a — „revizió.”

Mint hogy pedig a néppártot eddig csupán ez az egyetlen egy programmpont választotta el az oppozíció többi töredékeitől — mert hiszen „hazafiság”, „nemzeti aspirációk”, „mezőgazdasági érdekek” s többféle magasztos, de a hivatásos mandátum vadászok által közkeletű frázisokká csépelt jelszavakat a néppárt is magáévá tett — logice következik, hogy az Ipolyságh-on közös akcióba lépett ellenzéki töredékek között már csak névleges a különbség, tényleg egyek ők és nem mások mint „néppártiak.”

Ezen kibővült néppártnak egyik vezetőül nem kisebb ember mutatta be magát, mint Apponyi Albert gróf, aki Somorján a reviziót hirdető Súly-t ajánlotta képviselőjelöltnek, Ipolysághon pedig Zichy Jenő grófot, aki nyíltan kimondotta, hogy azért lépett ki a szabadelvű pártból mert az egyházpolitikai reformok

napirendre tüzését az előbbeni kormány tapintatlan erőszakosságának tulajdonítja.

Maga Apponyi gróf ez alkalommal már nyiltabb volt és — persze a maga módja szerint — szintén felesküdt a revizionista zászló alá. Elsőbbit ugyanis azt vallotta, hogy ő egészen egyetért az egyházpolitikai reformok dolgában az ő „tisztelt barátjával” Horánszky Nándorral, de mindjárt utána kijelentette, hogy „ő a szabadelvűséget sohasem látja abban megtestesítve, hogy a jegyző elé kell mennie házasodni még annak is, akinek erre semmi kedve sincs.” Ez már elég érthető s ha kormányra jutva a reviziót tűzné napirendre, teljesen igazolva volna ezen egyetlen nyilatkozata által.

Az ipolysághi beszédben teljes valójában nyilatkozott meg a jelenkori magyar politikai élet ezen rejtélyes alakja és akik még föl nem ismerték eddig, azok előtt most ő maga fejtette meg az egyénisége körül lappangott talányt. Az egyházpolitikai reformokat a pártalakulásokban nemcsak a multa de a jövőre nézve is másodrendű kérdéseknek tekinti, nézetellentettek e tekintetben csak „taktikai eltérések” és „ostobának” hiszik őt azok, a kik felfestik róla, hogy ezen taktikai eltérések miatt ő a leghivebb társait, barátait ki-közösíti.

Olvadó közönségünk tanuságot tehet róla, hogy mi őtet e hibája miatt ostobának soha nem hittük, sőt tudtuk és mindig hirdettük, hogy az ő leghivebb társai és barátai épen a legultramontanabb és klerikálisabb konzervatívok; soha föl nem tettük Apponyiról, hogy ő ezen hű társait és barátait holmi „taktikai eltérések” miatt

ki fogja közösíteni; csupán csak a logika legelemibb törvényeinél fogva voltunk bátrak föltenni róla, hogy éppen mivel a klerikális reakció emberei voltak az ő leghivebb társai és barátai, hogy ezért ő maga is közéjük tartozik, és velük egy elvet vall.

Nagy elégtételünkre szolgál, hogy a nemzeti párt egyenes lelkü, soha nem kertelő, de mindig igazat mondó vezetője ma végre maga is tanuságot tett róla, hogy ő másban látja a szabadelvűséget, mint azok, a kik a vallás- és lelkiismeret-szabadság biztosítékait képező reformokat követelték és megvalósították. Neki egy külön „magyar szabadelvűsége” van, mely „azonos a nemzeti szellem hatalmas fellázasásával, mely nem tűrné, hogy Magyarország egy részében porba tiporják, elhamvassák a magyar nemzeti lobogót.

Íme így került össze Ipolyságh-on a szabadelvűség eszméje a nemzeti lobogó elégetésével és így került össze a magyar nemzeti szabadelvűséget hirdető Apponyi Albert gróf a tőle csak taktikai eltérésekben különböző leghivebb társa- és barátjával, Zichy Nándor gróffal, aki előtt a haza csak egy darab föld és a nemzet csak egy csoport ember s aki mégis annyiban áll óriási magason Apponyi fölött, mert bátran kimerte mondani, hogy a vallás igen is az első, sőt egyedüli szempont, a melyre tekintettel van. Bizony sok igazmondást és őszinteséget kellene még Apponyinak tanulnia, hogy méltóvá lehessen Zichy Nándor gróf saruszijainak a megoldására.

Az „Aradi Közlöny” tárcaja.

A hang.

— Hugues le Roux. —

Ephreyre Károly doktor nagy ember minden tekintetben. Lenézheti összes kortársait, megnővéu akkora magasra, hogy a porosz király annak idején gránátost csinált volna belőle. Ő azonban olyan ember, hogy hajlik embertársai felé. Sőt már meg is görnyedt, annyira szokta hallgatni a mások karakán gondolatait, melyek agynkban motoszkálnak. Nagyon szereti a mis térüumokat. Szürke, átható, fürges szemei tüstént észreveszik, a mit mások meg sem látnak, tekintete úgy röpköd, az arca és a fixirozott tárgy között, mint azok a nyugtalan pillangók, melyeknek bárszonny szárnyai ide s tova lebegnek a hajnali lében.

Hálával tartozunk ennek a tudósnak, hogy megkönnyítette a gyötrő nyugtalanságunkon. Ő éppen nem gunyolja ki a feltalálót, a ki szárnyas rovarat ábrándozik csinálni az emberből s fel akarja ujtani Ikarus próbáját, hanem így szól hozzá nagy szeliden:

— Az őn terve nem tudományos, de nem is bolond: kutasunk együtt.

Nem sérti válvonogatással azokat, kik ilyengésekkel jönnek hozzá:

— Eu messze távolagyon beszéltem azzal,

a kiteszettek. A holtak élnek és meglátogatnak bennünket.

— Beszélj el nekem — mondja nekik — a kalandját ugy, a mint megtörtént. Már számtalan ehhez hasonló állítást kaptam. En is azok közé tartozom, kik hozzá óhajtanak járulni a „földöntuli” tudomány megeremeléséhez.

A mult télen találkoztam Ephreyre doktortal a brüsszeli vonaton. Valami meglepő eljárás módot tanulmányozni volt odaát, melylyel katalógust lehetne csinálni a földkerekség összes könyveiről, kézíratairól és okmányairól. Egész elragadtatással beszélt erről az osztályozásról, mint mindig, ha olyan újdonságról volt szó, melyek kielégítették az ő tudományos kritikáját és izlését a csodás dolgok iránt. Ez az a szent berek, a melyben én is szerelem magamat felüldíteni.

Nem is késtünk, a doktor meg én, elandalogni annak arnyas fasorai között.

— Mióta gyűjtögeti és osztályozza őn ez okmányokat, kérdeztem tőle; érintette valaha a saját ujjával oly tény, mely valóban támogatja ezt a tudományos vizsgálódást?

A nélkül, hogy egyenesen válaszolt volna erre az indiszkret kérdésre a doktor így szól:

Íme, itt van egy rendkívül meglepő történet, melynek a részleteit nekem kellene felderítenem:

Egy napon valamelyik folyóiratban a telepathiának némely tüneteit fejtetem ki.

Sajnálatomat fejeztem ki, hogy nyilván jóhiszemű, de tévedésbe esett egyének tanúsága volt egyedüli alapja bizonyos érdekes közleményeknek, pár napra rá a bretagnei partokról levelet kaptam, mely alatt egy derék öreg ember neve állott. Ezt írta a neve alá: „Egy hosszujáratu hajó volt kapitánya.” Mindenek előtt köszönetet mondott nekem, hogy komolyan tárgyaltam egy doigot, melyet az együgyűek kinevetnek; aztán hozzá tette:

„En képes vagyok önnek olyan bizonyítékokat szolgáltatni, a minőket ön keres. Egy régi kalanddal áll összefüggésben, de a melynek minden részlete híven megmaradt az emlékezetembe.

1861-ben, augusztus havában, utban voltam Louisiana féle egy három árboozossal, mely nantesi hajótulajdonosok lobogóját hordta. A hajószemélyzet mintegy tizeöt emberből és egy saintmalói születésű hadnagyból állott. Derék fia volt, kissé vasfejű, de a ki ismerte a szakmáját, igazi tengerész. Kabinja a parancsnoki hid alatt volt, tőzomszédságában az enyémenek; ezt a részletet meg kell jegyeznünk, hogy megértjük a továbbiakat.

„Tebát egy augusztusi este én és a hadnagyom egymás mellett könyököltünk a hidon. Elveztük az üde levegőt egy forró nap után. Pipáztunk anélkül, hogy sokat beszélünk volna. Takarékoskodik az ember a szavakkal, a midőn annyi hetet kell az embernek egymással egyedül töltenie. Mint mi, embereink is el-

programot, hanem mert át volt hatva eszméi erejétől, igazságától. Ezekről tehát lemondani — miután a lemondás a haza érdekeiről való lemondással volna azonos — soha sem fog. A ki tud lemondani, ám tegye, ő a hazafiasság rögös, nehéz ösvényét az elvtelenek kényelmes országutjára el nem hagyja soha.

Szólva a nemzeti aspirációkról, kijelenti, hogy ezeket teljes mértékben fentartja. Nem tűrhető az, hogy fainkat a haza védelmére való oktatás ürügye alatt egyszerűen elnémetesítsék. Az, hogy a nemzet anyagi érdekei elteltekben állanak a nemzeti aspirációkkal, a legnagyobb hazugság, mert a nemzet anyagi jóléte, a nemzeti jelleg az állami fejlődés rováására nem mozdítható elő és nem gyarapítható soha.

Magyarországot most egy rossz gazdasági kiegyezés fenyegeti. Terheinket emelni, gazdasági érdekeinket Ausztriának kiszolgáltatni akarják. Nem a kiegyezés maga itt a hibás. Ugyanaz a szellem, mely Magyarország különállásának nyilvánulását kifelé magakadályozza, ugyanaz a szellem teszi lehetetlenné legerősebb gazdasági fegyverünket, már eleve kizártnak hirdetve az önálló vámterületet, érvényesítését is. Meg kell semmisíteni ezt a szellemet, a mely a bizalmatlanság, a konkolyhintés szelleme is, ily módon a legnagyobb akadályává lévén a kölcsönös megértésnek.

Ha elveinek teljes fentartásával kínálnák neki a hatalmat, kötelességének tartaná elfogadni azt, de elveit, eszméit, meggyőződését a saját egyéni nagyraívágásának, a hatalom javainak, előnyeinek élvezéséért feláldozni nem fogja soha.

Azt a bizalmat, melyet a nemzet egy része neki adott, nem szabad apró-cseprő érdekek kielégítésére, politikai foglyok és nyulak vadászatára építozolni, hanem a nagy nemzeti célok elérésére vagy előmozdítására kell fordítanunk.

Szatirikus szavakkal itéli el a politikai csillagászok jóslatait, akik saját hóbortjaikat írják a firmamentumra és ezeket olvasásuk elonnan. Ezek a politikai csillagászok a nemzeti párt különböző vezetési főnökainak nyilatkozataiban erővel ellentéteket fedezve fel, vagy ellentéteket magyarázva beléjük, meghasonlászól beszélnek a nemzeti párt kebelében, holott tisztán saját egyéni hóbortjukat örökítik meg. Ha Horánszky beszámolójában nem szölt a nemzeti aspirációkról, vakmerőség vagy hóbort azt beszélni, hogy ezeket el ejtette volna é hogy Horánszky az egyházi politikát helyeselte, ez egyéni nézetének jogos kifejezése, de se szakadást, se eltérést, se lemondást nem jelent. Egyre szeméremre vetik, hogy ő az egyházi politikai kérdéstről nem nyilatkozott; ez nem áll. Szölt róla már jászberényi beszámolójában és szölt róla egyszer s mindenkorra, mert amit ő egyszer megmondott, ahhoz ragaszkodik mindig, azt meg nem

tengeren. Azt nem állítom, hogy a meghalt nő kiáltozott, de azt sem, hogy nem ő. Nekem megvan a magam véleményem erről a dologról. On megszeresheti a halotti levelet és ha úgy tetszik, olvassa el az én hajókönyvemet is. Ez el van téve mindazokkal, melyeket hosszú tengerészpályám alatt vezettem.

Epheyre doktor szeméi lesték, miként tokozódik a kíváncsiságom.
Nem rejtgettem.

— Nos? — mondottam neki, — meggyőződöt-e a levélíró állításainak igazságáról?

— Minden pontjukban alaposak voltak, — szölt a doktor. A hajókönyv így szölt: Augusztus 7-én annyi szélességi és hosszúsági fok alatt, ennyi perc és másodperc, délnyugati szellő mellett, annyi mérföld sebességgel haladva, női sikoltásokat hallottam. A saint-malói halotti bizonyítvány pedig azt bizonyította, hogy a hadnagy neje nem augusztus 7-én, hanem 6-án este halt meg.

— Nos? — kérdeztem, — ön elfogadja, hogy ez a szegény lélek huszonnégy óra hosszat bolyonghatott a tengeren, keresve azt, a kit értesíteni akart?

Epheyre doktor mosolygott és felemelte kezét hogy tiltakozzék ily elhamarkodott következtetés ellen.

— En, — mondotta, — nem fogadok el semmit: én regisztrálok és konstatalok.

másítja soha. Es ez az ő nézete teljesen meg egyezik Horánszky nézetével. Es ha akadnának, akik ebben a másodrendű kérdésben talán el is térnek tőle, azok, akik azt hiszik, hogy tisztán az egy taktikai eltérésért, kiközösíti leghivebb társait, barátait, akik vele mindig egy irányban küzdöttek a közös elleniség ellen, azok őt igazán „ostobának“ hiszik.

A magyar állampolgárok elválasztó kérdése nem az, hogy szabadelvűebbek, illetve, hogy ilyen, vagy olyan irányban szabadelvűek-e, hanem az, hogy nemzetiak-e vagy nemzetellenesek. Ha elmulik majd a mostani manőver, belátják azt mindannyian. O rá a szabadelvűség mindenkor számíthat, de azt a a szabadelvűséget sohasem látja abban megtestesítve, hogy a jegyző elé kell mennie házasonni még annak is, a kinek erre semmi keave sincs. Az igazi szabadelvűség a jogok tisztelete és kötelességek hí teljesítése. Ebben a szabadelvűségben benne van a polgár, az egyén és a vélemény teljes szabadsága is, mert hisz ha csak az egyoldalu szabadságról van szó, a saját szabadságát a zsarnok is szereti. O hiva a magyar szabadelvűségnek, mely egyenlő jogokat adott pörnak, urnak egyaránt. Es a szabadelvűség azonos a nemzeti szellem hatalmas fellángolásával, mely nem tűné, hogy Magyarország egy részében porba tiporják, elhamvaszszák a magyar lobogót és hogy nemzeti követelményeket, nyelvet és nemzeti érzelmekeket törvényekben áldozzanak tel.

Észert a nemzeti szabadelvűségért küzdeni fog mindig, utolsó lehelletéig, utolsó perocéig, ha egyes-egyedül marad is zászlója alatt.

Ime, ezeket akarja, ezeket akarná, mert a polgárok támogatása nélkül mit sem tehet. Nem is a kormányé, nem is a kormánypárté a hatalom, hanem a népé és ennél fogva a bün, közéletünk hanyatlásának büne, nemcsak a kormányé, de a népé is. Ha nem volna itt sok nagy ur, a kit rendjellel, pap, a kit püspöki székekkel, város, melyet pénz ügyi igazgatósággal eltántorítani lehet, egészen mások volnának a viszonyok. Legyenek hát erősek, hives, kitartóak és becsületesek. Ne adják el magukat az étalért, az italért, se pénzért. Eljenek a szabadsággal méltón és szabadon. A haza sorsa az önök kezében van.

Hock János szölt ezután a szabadelvű párt és az egyházi politikai törvények ellen, a mely felekezeti pártokra szaggatja az országot erősítve így a reakziót. Kijelentette még, hogy teljes lélekkel fog a revízió mellett küzdeni.

Hat órakor bankett volt, mely a legkedélyesebb hangulaban folyt le. Ivánka Oszkár Apponyit éllette, S á g h i Benő felköszöntötte gróf Zichy Jenöt a jelöltet, Zichy a vármegye leikes ellenzékére mondott tőszót. Ivánka Szigmond után gróf Apponyi Albert hosszasan szölt Zichyről, a kerület leendő képviselőjéről, a ki azért lépett ki a kormánypártból, mert látta, hogy a hatalom közelében nem lehet érvényesíteni azt a lelkes önzetlenséget, a mely őt mint hazafit mindenkor vezette és így a fuziónak elő tiltakozása. Üdvözli a kerületet, hogy olyan kiváló jelöltet talált. Ezután Horánszky szölt hosszasan nagy hatással.

A szultán sorsa.

— Az „Aradi Közlöny“ eredeti levele. —

Budapest, szeptember 14.

A mult napokban egyszerre az a hír bukkant föl az európai sajtóban, hogy a kabinetek komolyan foglalatoskodnak a szultán megbuktatásának kérdésével. A hasonló irányu különrele verziók közül legmakacsabbul tartotta fönn magát az, hogy az európai nagyhatalmak Abdul Hamidot trónvesztettnek akarják nyilvánítani, és hogy csupán a Seik-ül-Islam fetváját várják, a mely a jelenlegi szultánt az uralkodásra képtelennek fogja nyilvánítani, és a mely nélkül a tényleg uralkodó török császárt a trónjától megfosztani törvényesen nem lehet.

Ez a hír kétségkívül sokaknak eszébe juttatta Abdul Aziz történetét, valamint a katasztrófát, a mely 1876. májusban uralkodásának és egyszersmind életének is véget

vetett, valamint utóda V. Umrád sorát, a ki három hónappal később szintén megfosztatott a trónjától.

A felhivatalos sajtó sietett a hirt megözafolni, de a dolog úgy áll, hogy a közvélemény európaszerte inkább elhiszi a hirt, mint a özafolatot. Nemcsak Konstantinápolyban, de az egész török birodalomban olyan a helyzet, hogy minden pillanatban eikelli készülvelleni a legváratlanabb eseményekre is. Az izgatottság a kisázsiai, krétai és konstantinápolyi események miatt a tetőpontra hágott, nemcsak a szultán keresztény alattvalói, de a mohamedánok közt is. Az ifju török párt, dacára a könyörtelen szigornak, a melyet kézrekerített hiveivel éreztettek, tevékenyen folytatja izgatásait, nemcsak a külföldön, de Törökország határain belül is és az elégedetlenség az ő-törökök közt alig csekélyebb, mint az ifju-török pártban.

Orosz- és Franciaország minden roná fönn akarja tartani, az orosz özélokra nézve kedvezőbb pillanat bekövetkeztéig a status quot, az osztrák-magyar külpolitika érdekei ugyanezt látszanak követelni. De Németországban már a közvélemény jelentékeny fordulata észlelhető a szultánra és tanácsadóira nézve kedvezőtlen irányban, és az angol közvélemény, pártkülönbség nélkül napról-napra hangosabban követeli, hogy a nagyhatalmak valahára véget vessenek Abdul Hamid túrhetlen uralmának. — A Gladstone nyomain járó szabadelvű és radikális lapok természetesen e mozgalom élén állnak, de a konzervatív lapok is nem kevésbé erélyes szószólói egy gyökeres fordulatnak. A Salisbury organuma, a Standard legtöbbl számában teljesen leplezetlenül kimondja, hogy miután az európai diplomácia Abdul Hamiddal szemben minden eszközt kimerített, — más szultánt kellene a török trónra ültetni, annál inkább, mivel az ottoman birodalom főmáradásának éppenséggel nem mellözhetlen feltétele az, hogy Abdul Hamid legyen az uralkodó.

Az angol kormány sajtó ilyen hangja nagyon devolválja a kontinentális lapok megnyugtanni iparkodó bizonygatásainak értékét. A hogy a körülmények ma állnak, valóban aligha fog valaki osodálkozni, ha egy nép és talán nem is nagyon távoli napon a világ olyan hírekre ébredne, a melyek az 1876-iki május és augusztus végén Konstantinápolyból érkezett hírekhez feltűnően hasonlítanak.

Megszavazás után.

Arad, szeptember 14.

(L. L.) A képviselőház megszavazta a bünvádi perrendtartást s ezzel hervadhatlan bábér és európai dicsőség fűződik a magyar igazságügyi miniszter működéséhez, aki az új törvénynevel szerencsésen megoldott egy évtizedeken át függöben volt égető kérdést, keresztülvitte azt, amit állami létünk minden korszakán át 1867 óta minden igazságügyi miniszter a legsürgösebb elengedhetlen szükségként hangsúlyozott és kodifikatori lángelmével egy művet alkotott, amely a magyar bünvádi perrendtartást egy egységes egészzé foglalja össze és maradandó, évszázadokon át dicsőséges emléket képez a magyar államiség ezredéves fennállásának.

Nyolcz huzszáz szakaszban a legliberalisabb felfogással oly bünvádi törvényt alkotott, amely magában foglalja a özivilizáció minden vívmányát és a magyar igazságszolgáltatást minden európai állam közt az első helyre emeli. Szorgalom és körültekintés, nagy jogi tudás, a modern államok minden idevágó törvényeinek ismerete, a befolyásolatlan jogi nézet magasabb látófokára való telemelkedés, éles látás a nemzeti fejlődés követelményei

íránt: ezek tették képessé épen a mostani igazságügyi minisztert, Erdély Sándort a monumentális mű alkotására.

Es midőn már annak alkotása is a mesteri kezet hirdeti, a keresztülvitel is olyan volt, melyet ritkán találunk a magyar parlament évkönyveiben. A törvényjavaslat egyik része az ügyész hatáskörének kiterjesztése volt. Hivatott tényezők, ügyvédi kamarák, a parlamenti ellenzék egy része és a sajtó szakírói ellene voltak az igazságügyminiszter magasabb juridikus ormon álló felfogásának. A javaslat ellen azzal kezdtek az opozíciót, hogy a napirendről való levételt követelték és áldatlan obstrukcióval fenyegettek, ha a javaslatnak ezt a részét is megszavaztatni akarja a miniszter. Pedig legbensőbb és legszilárdabb meggyőződése volt az igazságügyi miniszternek az, hogy az ő felfogása a helyes és hogy az államügyész illetékességét ki kell terjeszteni.

Ahhoz a ponthoz érve, a hol az igazságügyi miniszter veszélyeztetve látta egy hosszú éveken át tartott működés eredményét; veszélyeztetve a törvény létrejöttét, a nyugodt és józan tárgyalást: e pillanatban elmondotta azt a korszakos beszédet, minőt a magyar képviselőház csak ritkán hallott, melyben a nemzet hazafiaságára hivatkozott és kijelentette, hogy nagy historiai momentumokban a boldogulásnak és fennmaradásnak elengedhetetlen feltétele minden magyarnak az egyetértése és ennek a hazafias felfogásnak kész alája rendelni erős személyes meggyőződését és e lépéssel az összes törvényhozó tényezők teljes egyesülését és egyetértését kívánja elérni. A javaslat ama része, mely az államügyési jogok kiterjesztéséről szól, átdolgozás végett visszküldetett az igazságügyi bizottsághoz és hogy ebbe beleegyezett, azzal többet tett Erdély, mint a törvényjavaslat alkotásával: lelket lehelt a mübe és életre segítette a holt betűt.

A képviselőház valamennyi pártja lelkesedéssel fogadta az igazságügyi miniszter eme fontos hazafias kijelentését. Erdély Sándor igazságügyi miniszter és hú munkatársa: Plossz igazságügyi államtitkár koncoiliáns eljárás folytán oly módon álltak, mely nem a politikai pártok számbeli arányában találja meg erejét, hanem a jogi tudásban, az okok és indokok meggyőző erejében és az alkotni szerető szellemek ritka harmóniájában. Így kell maradandó értékű nagy művet alkotni. — Közös munka, nagy ózatra törő összműködése valamennyi hivatott elemnek és indokok számok helyett.

A törvényjavaslat érdemleges letárgyalása után az egész képviselőház felállt, hogy egyetértő lelkesedéssel üdvözölje az igazságügyi minisztert, amely üdvözlés egyuttal köszönet is volt a miniszter koncoiliáns eljárásáért, melylyel a törvény létrejöttét elősegítette és nemcsak maradandó juridikus emléket állított, hanem megteremtette az összes pártok áldásdús összműködésének módszerét is.

IDÓJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: — Szeptember 15. — Enyhe. — Jelentékeny esapadék nélkül.

HIREK.

Arad, szeptember 15.

Napirend:

Szeptember 15. Kedd. Róm. kath. naptár: Hildegar. — Protestáns naptár: Hildegar. — Görög-keleti naptár (szeptember 3.): Anthym. — A nap két 5 óra 39 perczkor, nyugszik 6 óra 11 perczkor. — A hold két 3 óra 48 perczkor, nyugszik 11 óra 38 perczkor. Szeptember 16. Aradmegye igazoló választmányának ülése. Szeptember 21. Katonai lövésár Aradon. Október 17. Az aradvidéki tanítóegyesület évi közgyűlése Borosjenőn. Szabadságharczó emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délután 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Költősej-könyvtár nyitva van szerdán és azombaton 2—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint. Vonatok indulása Aradról. Budapest felé: Szmélyvonatok reggel 3.—, d. e. 11.20, este 9.35, tehervonat személyszállítással d. u. 3.56, gyorsvonat 8.18 d. e. Csabáról: 5.10 reggel naponta, 12.— délután (csak pénteken.) Tóvis felé: Szmélyvonatok 6.30 reggel, 4.80 d. u., tehervonat 7.25 este, gyorsvonat 7.02 este, Sörsinig: Szmélyvonat 2.30 d. u., Radnái: 6.55 reggel (csak vasárnap, ünnepnap, búcsú-napokon.)

Temesvárig: Szmélyvonat 6.20 reggel, 11.25 d. e., vegyesvonat 5.— d. u. Szeged felé: Szmélyvonat 4.45 reggel, 8.45 d. e., vegyesvonat 4.10 d. u. Nagy-Halmágy felé: Szmélyvonat 6.35 reggel, 1.50 d. u., vegyesvonat 11.55 d. e. Mosdó-hegyesig: Vegyesvonat 2.20 délután.

Vonatok érkezése Aradra. Budapestről: Szmélyvonat 6.05 reggel, 8.17 d. e., 9.55 d. u., gyorsvonat 6.58 este. Csabáról (minden pénteken) 7.— reggel. Szolnokról: 8.47 este. Tóvisről: Szmélyvonat 8.55 este, 6.54 reggel, 10.50 d. e., gyorsvonat 8.08 reggel. Radnáról: (csak ünnep, vasárnap és búcsú napokon) 9.19 este vegyesvonat, mindennap d. u. 8.12 tehervonat személyszállítással. Temesvárról: Szmélyvonat 3.44 d. u., 10.55 este, vegyesvonat 10.48 d. e. Szegedről: Szmélyvonat 6.42 este, 10.25 éjjel, 8.45 d. e. Nagy-Halmágy felé: Szmélyvonat 8.08 d. e., 6.34 este. Vegyesvonat 11.05 d. e. Mosdó-hegyesről: Vegyesvonat 12.50 délután.

— Személyi hírek. Fábrián Lajos és Földes János aradi kir. törvényszéki bírák szabadságukat megkezdték.

— Károly román király és neje vasárnap este Aradon keresztül utazott. Predeal felé mentek s a királyi pár így érintette városunkat. A vonat pár perczig időzött az állomáson, de ez idő alatt sem a király, sem a királyné nem mutatták magukat. A kint időző közönség is csak a vonat elrobogása után üdvözölte meg, hogy az imént az állomáson koronás vendégek tartózkodtak.

— Aradmegye költségvetése. Szaathmáry Gyula kir. tanácsos alispán az alábbi értesítést küldötte meg tegnap valamennyi törvényhatósági bizottsági tag, járási főszolgabíró és községi elöljárósnak. Arad vármegye jövő 1897. évi házi pénztári költségvetési előirányzata az állandó választmány f. évi szept. hó 12-én tartott, ülésében szabályszerűen összeállítván, megállapítás végett a törvényhatóság őszi rendes közgyűlésén bemutatni ezt megelőzőleg pedig az 1883. évi XI. t. cz. 4. §-a az 1886 évi XXI. t. cz. 17. §-a értelmében az állandó választmány határozati javaslatával együtt folyó évi szeptember hó 21 napjától október hó 5 napjáig a vármegye költségvetéséről közlést adni, melynek kiegészítésére kitétetni rendeltetett. Egyes adózók a költségvetésre észrevételeket tehetnek s azokat az őszi rendes közgyűlést megelőzőleg 5 nappal az állandó választmányának beadhatják. Az 1897. évi költségvetés eredménye az 1896. évi költségvetéssel szemben rovatonként összesítve következőleg tüntettük ki: (A zárjelbe tett szám az 1896. évre megállapított összeget tünteti ki, a másik szám pedig az 1897. évre javaslatba hozott összeget.)

Szükséglet. Tisztviselők segéd és kezelőszemélyzet fizetése lakbérére (87730 frt — kr.) 87930 frt — kr. Szolgásképzési bérére és lakpénze (7815 frt — kr.) 7815 frt — kr. Szolgásképzési ruházata (1708 frt — kr.) 1454 frt — kr. Hivatalos helyiségek bére (100 frt — kr.) 100 frt — kr. Irodai szükségletek (5768 frt 56 kr.) 5768 frt 56 kr. Napidíjak és utiköltségek (6700 frt — kr.) 6700 frt — kr. Épületek fenntartása (1580 frt — kr.) 1580 frt — kr. Egyéb rendszeresített kiadásokra (775 frt — kr.) 1564 frt — kr. Előre nem látható kiadásokra (991 frt 41 kr.) 604 frt 40 kr. Összesen (113117 frt 97 kr.) 113465 frt 96 kr.

Érdesség. Állami javadalmazás (104790 frt — kr.) 104790 frt — kr. Oselekvő kamatok (2010 frt 97 kr.) 2358 frt 96 kr. Ingatlanok jövedelme (207 frt — kr.) 207 frt — kr. Alapok járuléka (5700 frt — kr.) 5700 frt — kr. Különbféle bevételek (10 frt — kr.) 10 frt — kr. Térítmények (400 frt — kr.) 400 frt — kr. Összesen (113117 frt 97 kr.) 113465 frt 96 kr.

Megjegyzés. Ezen rendes költségvetés szükségleteinek fedezésére nem vétetik pótdadói igénybe; egyéb célra azonban, s nevezetesen a vármegyei tisztviselőknek az ezredéves kiállítás megtekintésére megszavazott és kifizetett egy havi fizetésnek megfelelő összeg, vagyis 7042 frt 07 kr fedezésére, valamint a vármegyei mezőgazdasági bizottság

netáni költség szükségleteire lesz 10% megyei pótdadói igénybe véve. Arad 1896 szeptember hó 12. Szaathmáry Gyula alispán. Shwegner Lajos, főszámvevő.

— A Vaskapu megnyitási ünnepélyén a főrendikáz részéről többek közt részt fognak venni: Desseffy Sándor csanádi megyés püspök, Károlyi Tibor gróf és Bohus Zsigmond báró.

— A vármegyei rendszer bajai. Abauj-Torna vármegye törvényhatósága átiratot intézett Aradmegye törvényhatósági bizottságához, melyben felhívja a bizottság figyelmét arra a sok hiányra, melyek lehetetlené tessik a köztigyegek gondos elintézését a vármegyek mai szervezete mellett. Az átirat részletesen foglalkozik a bajokkal, különösen a tisztviselők rossz helyzetét, csekély fizetését tárgyalja, melyek miatt lépnek alig ma már a közigazgatási pályára. Azután kiterjeszkedik a szanálás munkájára és kéri a törvényhatóság pártolását. Az átirattal a legközelebbi közgyűlés foglalkozik.

— Rendes tanári kinevezés. A vallás- és közoktatási magyar kir. miniszter dr. Csáky István aradi kir. főgymnasiumi helyettes tanárt, jelen állomáshelyén, rendes tanárrá nevezte ki.

— Az aradi siketnéma iskola fejlesztésére a jövő évi állami költségvetésbe 2290 frt, van felvéve, míg eddig csak 50 frtot kapott az iskola az önkormányzattól. Újévtől kezdve az állam ugyanis egészen magára vállalja az igazgatónak és egyelőre egy alkalmazandó segédtanítónak javadalmazását, míg a dologi kiadások fedezése továbbra is a város feladatát fogja képezni. Előrelátható, hogy szegénysorsú vidéki gyermekek részére ösztöndíj is lesz kiadható. Most tehát nagyon alapos kiállítás van arra, hogy ezen emberbaráti iskolának évek óta vajudó ügye Wlassics kultuszminiszter jóakaratu támogatása folytán nemsokára szerencsés megoldást fog nyerni és hogy ezen, eddig is jó hírnévnek örvendő intézet fokozottabb mértékben fog a modern igényeknek megfelelni.

— Hazajöttek a katonák. Az egész város asszonya, férfia, apraja, nagyja futott ki vasárnap a főtérre, mikor az első ozintányér ütés hangja végighangzott az utoza során. A háziezred jött haza a nagy manőverről. Keserves napok, izasztó megpróbáltatások után ki is ne várta volna vágyakozva a derék fiukat Anyák, testvérek, hitvesek örömkönyvben uszó szemekkel rohantak kedveseik felé, mivel pedig a hapták csak nagy ur a katona felett, hát meg nem ölelhették az utozán, de kitarotán masiroztak az ő szívük fele mellett, nehogy valami baja essék a várkapuig. Hej, de mikor aztán levette a megbarnult fú a szakmupakkot, hogy repült a tárt karokba, hogy ölelte, csókolta a jó édesanyát, a hü feleséget annyi idő után most először. S aztán kezdetét vette a kérdések végtelen sora, melyekre a fú alig tud most még felelni, hiszen nagyon fáradt még a teste, lelke. De majd kiheveri ezt két nap alatt s aztán ki lesz büszkébb a legények közt, mint a manővert végigcsinált baka. Három csoportban jött a háziezred Margittáról vonaton haza. Az első transport reggel 8 óraker vonult be a városba, a második délelőtt 11 óraker, a harmadik délután fél kettőker. A zene mindhárom csoport elé kivevult a pályaudvarig, kísérvé egy egész oszomó embertől. Az önkéntesek a reggeli első transporttal jöttek haza az ezredes engedélye folytán. A honvédek is vasárnap reggel 7 óraker érkeztek haza Lugosról, melynek környékén a manőverek voltak. A legények a legjobb kondícióban jöttek meg, ami csak amallett bizonyít, hogy a kiképzésük és edzett gyakorlásuk minden tekintetben a vezetők dícséretére vlik.

— **Állomást Baraczkának.** Az államvasutak Erdélyi vonalán a közlekedés néhány év óta oly fellendülést nyert, hogy az igazgatóság már nem egy intézkedést fogantatott arra nézve, hogy az utasok igényeit kielégítse s ez által a forgalmat zavartalanná tette. Főleg az arad-radnai vonal az, mely e tekintetben legnagyobb változtatásokat kívánja, mert vasár és ünnep nap, de hétköznapokon is a közönség oly nagy tömegben látogatja meg e helyeket, hogy a némileg primitív állapotok mellett a közlekedés mindig zavart szenved s a vonat késések ngyszólván mindennaposak. Az államvasutak igazgatósága érezte is ez állapot tarthatatlanságát és csak nem régen is elhatározta, hogy a paulisi állomást kibővíti s ott egy kiterő ainpárt épít, melynél a munkálatok már javában folynak is. Ez állomáson tehát az állapotokon ezzel segítve lenne, de nagyban nélkülözi ezt Baraczká, melynek csak egy órházra lévén nem képes megfelelni a nagy közönség igényeinek. Mint értesülünk, több baraczkai szülő birtokos e czélból kérvényt intéz az igazgatósághoz, hogy építtesen a jelenlegi órház helyébe egy megfelelő állomást vagy annyiban ezt a kérelmet teljesíthetőnek ez idő szerint nem találja, eszközölné oly a jelenlegi órházon változtatásokat, melyek a közlekedés és az utasok igényeinek megfelelően s ne tegyék ki az utóbbiakat annak, hogy a sin és az órház közti, félmérai széles ösvényen lévén kénytelenek tartózkodni, folytonos szerencsétlenségtől keljen tartózkodniuk.

— **Az idei tisztivizsgák.** Az önkéntesek, kik évökét e hónap leletével lerótták, alig hogy hazajöttek a manóverről, már készülődnek a másik nem kevésbé nagy utra, a tisztivizságra Nagyváradra. E hó 17-én veszik kezdetüket e vizsgák, az önkéntesek így már 16-án este felutaznak. Az önkéntesek a kiképzés alatt ugy az elméleti mint gyakorlati kiképzésben megállítják helyüket s így a legnagyobb bizalommal tekinthetünk a vizsga kedvező eredménye elé.

— **Felügyelő bizottsági ülés.** A siketn é ma-iskola felügyelő-bizottsága ma délután 4 órakor az iskolafelügyelési irodában rendes havi ülést tart.

— **Az új önkéntesek.** Közéledik október elseje, a katonasáletnek ez a nagyfontosságú időpontja, mikor az öreg bakák lerázzák magukról a három év nyugét, baját, a „zöld fülü“ rekruták pedig belekóstolnak a prófuntos kenyérbe. Az önkéntesek is bucsut mondanak mihamarább a várkapunak, az újak pedig már próbálják nagy kinnal a feszes nadrágot, a bakanostűzés ördögös problémáját, mert hát közéledik október elseje. Eddig összesen husz önkéntes rukkolt be Aradra a közös hadsereghez, névszerint: Spirók Lajos, Kugler Viktor, Rosenbergh Arthur, Schifler József, Hauser Ede, Reisinger Aurél, Jankó Gyula, Stoll Károly, Spádi Fülöp, Bárdy István, Döry Arthur, Habereger Gyula, Klein Sámuel, Messzer Jakab, Pécsy Zoltán, Sebők Rikárd, Spitzer Sándor, Szánthó Mihály, Kosztka Mihály és Wolf Andor. Az új önkéntesek ötödikén vonulnak be.

— **Egy honvéd-kezelőtiszt öngyilkossága.** Öngyilkosság történt tegnap reggel az aradi honvéd gyalogságiaktanyában. Egy honvédkezelő tiszt vált meg az élettől, katonához nem igen illő módon: szén-gáz által. Az eset részleteiről a következőket írhatjuk: Rövid idő óta volt szolgálójában a 8-ik honvédgyalogezred aradiszászlóaljánál Gömbös hadnagy-kezelőtiszt, a ki ez innét áthelyezett Sándor főhadnagy helyét foglalta el. A kik ismerték, azt tudták róla, hogy jó kedélyű, vidám ember, a ki szereti a társaságokat s azokban szívesen elidőzik. Szerette a vendéglői életet, egyszerűen élt vigan és gondtalanul. Azonban jobban költekezett, mint azt a szerény

hadnagyi fizetés engedte volna. Ez lett Gömbösnek a veszte: idegen pénzhez nyult. Hivatalos pénzhez, melyet az ezredparancsnokság küldött ide Lugosról a zászlóalj részére, 470 és néhány forintot vett át a pósián s ezt el is költötte. A 470 frt hiányát természetesen nem tudta soká takarni: rájöttek bűnös cselekedetére s vizsgálati fogságba helyezték. Itt követte el az öngyilkosságot, tegnap reggel, megijedve a következményektől, melybe a ballépés sodorta. Köszönt kerített, — hogy honnét, nem tudni. Valószínűleg a szoba kályhájában fedezte azt fel, a hó még a térlől benn feledtek. A szénét meggyújtotta s annak gőze felé feküdt. A mérges gáz rövid idő alatt megölte. Mikor tegnap reggel benyitottak hozzá, halva volt. Ott fektüdt holtan a kihamvadt üszkőkön. A szerencsétlen véget ért kezelőtisztet ma délután fogják eltemetni.

— **A tornyai Szűz Mária.** Hetekkel ezelőtt már megemlékeztünk arról, hogy Tornya községben egy kilenc éves kis leány az árokparton aludván, azt álmodta, hogy Szűz Mária megjelent előtte. Egy fa ágára ült le s onnan logatta le a lábait. A csitri lány álomlátásának híre mihamar elterjedt s a környékről csoportosan siettek ama helyre a hívők, hogy a különös látványban ők is részesüljenek és imádkozzanak. A hír persze gyorsan folytatta a maga útját s ma már azt terjeszti minden lélek, hogy a tornyai Szűz Mária minden második pénteken megjelenik s a hozzá könyörgőket bűnbocsánatban részesíti. Egyes vén asszonyok már látták is Máriát, akik pedig még nem láthatták meg, azok azt hiszik, hogy ez azért történ, mert ők még bűnösök. Ma már Tornya — írja levelezőnk — valóságos bucsujáró helylyé nőtte ki magát s a legutóbbi látványos pénteken több mint tízezer ember érkezett oda, részint gyalog, részint pedig kocsikon, amelyeknek a száma hatszázra rugott. Arad-, Ocsad-, Békés-, Csongrád-, és Temesmegyéből zászlók alatt vonultak be a bucsusok, épen ugy, mint más, ősmert bucsuhelyekre szoktak menni. Azon a helyen, a hol a csitri lány Szűz Máriát megjeleni látta, sátozt vertek, azoképekkel, szobrokkal és gyertyákkal teleaggatták. A nép e sátor körül térdel és éjjel-nappal imádkozik s mindama tisztátalanságot növeli, ami ily helyeken kegyetlenül csavarja az orrokat. Az előjáróság az első időben fitymet sem vetett az egész dologra, később azonbanvallatóra fogta az álmodó kis leányt, aki először erősen ragaszkodott állításához, aki azonban később mégis csak megvallotta, hogy a csuda hiresztelésére mások beszélték rá. Most persze már bajos lesz segíteni a dolgon s Tornyából alighanem híres bucsujáró hely lesz, illusztrálásul annak, hogy mit lehet művelni a jámbor néppel. Az ottani katolikus plébános eddig még csak azt tette meg, hogy egyes pénteki napokon külön fölkerésre misét mondott; máskülönben tartózkodóan viseli magát s a püspök utasítását várja, ami azonban nem akar megérkezni. Annyi azonban bizonyos, hogy a századvégi közönség fogalmat alkothat magának arról, hogy mily alapon állanak elő a bucsujáró helyek.

— **Kinevezés.** A magyar kir. pénzügyminiszter Dörner Ferencz a szegedi kir. kerületi börtönnel alkalmazásban álló tisztii rno-
kot, ideiglenes minőségű pénzügyi fogalmazóvá nevezte ki, a makói kir. pénzügyigazgatósághoz.

— **Népfelkelők ellenőrzési szemléje.** A Kossuth-utozai m. kir. honvédlaktanyában október 7-én veszi kezdetét a népfelkelői ellenőrzési szemlé, melyre felhívjuk az illető népfelkelők figyelmét, a mennyiben, a kik pontosan a kitűzött időben reggeli 8 órakor meg nem jelennek, szigorú büntetéssel sújtatnak. Az aradi illetőségűek ellenőrzési szemléje a következő sorokban veszi kezdetét: Október 7-én az 1854. 1855.

1856-ban születtek. Október 8-án; az 1857. 1858. 1859. években születtek. Október 9-én; az 1860. 1861-ik években szület-
tek Október 10-én; 1862. évtől 1877-ik évig születtek, tartoznak jelentkezni. A vidéki illetőségűek október 11., 12., 13., és 14-ikére vannak behíva.

— **A makói tisztújítás.** Tegnap esett meg Makó városánál az általános tisztújítás. A városháza nagyterme zufozásig megtelt képviselőkkel, jgy hogy még a folyosón is alig lehetett mozogni. A választásnak szenzációis eredménye nem lett, nagyobbára a régi tisztviselőket választották ujra. M e s k ó Sándor dr. alispán elnökölt a tisztújító közgyűlésen, a melyen először a polgármesteri állást töltötték be. A kijelölt bizottság ez állásra Széll Györgyöt és Csere-snyés Jánost jelölte. Mindkét jelöltet zajosan éljenették, e közben pedig megkezdődött a titkos szavazás. Az eredmény az lett, hogy Széll György 118 szavazattal, Csere-snyés János 81 szavazata ellenében polgármesternek megválasztott. Három szavazat érvénytelen volt. Széll György meghatottan köszönte meg a bizalmat. A számvevői állásra egyhangulag az eddigi számvevő, Sonkovi-cs János lett megválasztva. Közigazgatási ügyész egyhangulag Tóth Lajos, árvaszéki ügyész pedig 115 szavazattal Vizinger Károly lett G e l a m b o s Ignác 65 szavazata ellenében. Arvaszéki I. ülnök egyhangulag Csala Ferencz, II. ülnök Dani Mihály rendőrfogalmazó lett 67 szavazattal. Ez állásra Kuliner Sándor, a volt ülnök 66, K ö k é n y e s s y Géza pedig 46 szavazatot kapott. Közgyám egyhangulag Kuliner Sándor lett. Közpénztárnok Simon Dániel, adópénztárnok V e l c s o v Akos lett, mindkettő egyhangulag. Főmérnök szintén egyhangulag D o r á n s z k y Károly, segédmérnök pedig A n t a l Vilmos lett Sch v ö b Antallal a volt segédmérnökkel szemben. Adóügyi tanácsos maradt Jilly Károly. Arvapénztárnok egyhangulag S o n k o v i o s János, ellenőr Nagy Sándor volt levéltárnok, R a t t k a y Imre volt árvtári ellenőr pedig szintén egyhangulag levéltárnokká lett megválasztva. Ez volt a délelőtti gyűlés utolsó választása. Délután az alkapitányi, számtisztii, két városgazdai, községbírói és a négy tanácsosi állást töltötték be.

— **Világos ünnepe.** Világoson — írja levelezőnk — vasárnap a második millenniumi nárpen melyen a község átvette az általunk már jel-zett új kutat s a berendezett piacsteret. Az ünnepély letolyása a következő volt: A m. vilá-gosi róm. kath. templomból reggel körmenet indult ki s a kutat H o r v á t Lipót plébános beszentelte. B o h u s László báró rövid szavakban kljlesztette, hogy örömmel engedte át a teret közhasszáltra s a kutat létesítette, hogy ide vízből a lakosság egészségégi viszonyát előmozdítsa. A világosi dalárda „Is en edes jó atyánk“, „Szent az érzet szívünkbe.“ kezdetű alkalmi dállal emelte az ünnepély tén-yét. T ö r ö k Arpad világosi körjegyző az adományozó okmányt olvasta fel, mely után P á r i s Gábor járási főbíró a következő szavakat intézte az adományozó nagybirtokoshoz és községhez.

Méltóságos Báró ur! Tisztelt polgártársak!

Az ország ezredéves fennállásának második örömnépét üljük ma Világoson, midőn ennek emlékére a régi halastó helyén létesített eme szép millenniumi teret a hozzá tartozó kutat Méltóságodnak szives adománya folytán oir-tokba vesszük.

Ezen, valamint a kegyuri tptomot körül-
vevő s időkősbent szabályozott s bekerített térsé-
gek az ország ezeréves fönnállásának emlékére
lettek rendezve és szabályozva a végből, hogy
Világos községének díszes szolgálatnak s azon
felül az utóbbi térség mint piacster azon okból
adományoztatott, hogy a község kereskedelme és
iparának előmozdítására s így közgazdasági elő-
haladásának hathatos eszköze legyen. (Eljenzés.)
Az imént felolvasott körjegyzői okirat alapján
Méltóságodnak kegyes adományát Világos község

SZINHAZ ES IRODALOM.

* Ar aradi szintársulat ez idő szerint Csabán játszik, hol a társulat nagy tetszésben részesül a előadásait zsufoit házak előtt tartja. Jászai Mari az este kezdette meg vendég-szerepléseit szintársulatunknál „Sapphó”-ban. Ma „Széchy Mária”, esütörtökön pedig az „Idegen nő”-ben lép fel még a kiváló tragika. A szintársulat, mint értesülünk, nem fog át-menni Makóra, a hogy erről szó volt, hanem ehó 20-ikáig Csabán marad s aztán Aradra jön és az első előadásig itthon tartja próbáit.

SPORT.

+ Kerékpárverseny. Az aradi kerékpár-klub vasárnap délután igen érdekes házi ver-senyt rendezett, mely ismét fényes tanujelét adta a klub életképességének és eredményes működésének. A verseny színhelyét az arad-kurticsi országot jelöltetett ki, vagyis 32 kilométer. A versenyben résztvettek: Matusik Márton, Sugár Jenő, Gruber, Ascher és Barna kerékpárosok. A jury tagjai voltak Tadesch Viktor elnöke alatt Nádlér József, Kálmán József és Rös-zler Ede. — Kurticsi ellenőrök: Spö-ner Adolf és Tóth Béla. A versenyők a legjobb kondícióban indultak el Aradról s ugyanugy tértek ismét vissza s meglehetősen hosszú ut után. Elsőnek érkezett be Ma-tusik Márton 68.10 másodperc alatt, másodiknak Sugár Jenő 69.40 másodperc alatt, harmadiknak Gruber 74.15 másodperc alatt. Az első a klub által kitűzött igen osinos ezüst éremmel, a második szintén ezüstérem-mel, a harmadik bronzéremmel lett kitüntetve. Ascher és Barna kerékpárosok elismerésben részesültek.

TÁVIRATOK.

Szapáry pártja.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.) A „Magyarország” azt írja, hogy Szapáry Gyula gróf pártja belátva működésének meddségét alkotó elemeire bomlik és tagjai részben a szabadelvűpártba, részben a nemzeti pártba lépnek be. Az első csoportból valók a vezéren kívül Zay, Almássy, Györfy, Lévy, Tódor, Zsámbokrthy, Széchenyi és Pongrácz, az utóbbiból Asbóth, Ragályi, Péchy és Förster. Allami hivatalba lépnek Battyányi Tivadar gróf és Szapáry László gróf. Szerdán lesz meg az az értekezlet, melyet e végből hívott össze Szapáry Gyula gr.

Gyilkosság önvédelemből.

Budapest, szeptember 14. (Saj. tud. táv.) Véres eset történt ma éjjel a fővárosban. — Egy titkos rendőr önvédelem közben szíven lőtt egy mesterlegényt, ugy hogy az menten meghalt. Az eset a következő:

Domonnyi Lajos titkocrendőrt az éjjel felebbvalói a szállodák és szállóhelyek ellenör-zésére küldték ki. Mikor éjjeli körutját vé-gezte, két óra tájban a Szondy-útsá a rózsá-utczák sarkán egy nagyobb verekedő csoportra akadt. Matusik Ferencz 17-ik tüzérez-redbeli katonát ültelgette és kövekkel dobta vagy nyolcz mesterlegény kínzésül ember. Domonnyi a megtámadott katoná segítségére közbelépett és felszólitotta a támadókat, hogy menjenek békésen szö. Felhívása azonban eredménytelen maradt, sőt őt is ütlegelni kezdték, kövekkel és téglával dobálták. Hiába hivatkozott arra, hogy ő titkos rendőr, mind-jobban ütötték, verték hogy fején két helyen osontig ható zuzódást szenvedett és azonkívül is több sebet kapott. Domonnyi se-gélyül hívta az 1297-es szönu rendőrt, de ketten sem bírták megfékezni a nyolcz táma-dót. Mikor Domonnyi látta, hogy a támadók vérső sebei daczéra is tovább ütök, és dobál-ják, előrántotta revolverét és kétféle a leve-gőbe lőtt. A nevívadalt embereket azonban ez sem félemlítette meg, Domonnyi ekkor a tá-madók közé lőtt. Es lövése talált. A lövés a támadók közül Kuka József budapesti szü-letésü 21 éves bördös segédet találta szíven,

ugy hogy az menten halva esett össze. A rendőrség dr. Rös-zler Jenő soros vizsgálóbíró még az éjjel a helyszínére hitta, aki a vizsgálatot nyomban megkezdte. Rudnay Béla főkapitány értesülvén a történetekről Do-monnyt állásától azonnal föltüggesztette s a vizsgálatot a maga részéről följá megindította. A közönség köréből különben többen jelentkez-tek, hogy tanuvallomást tegyenek. Az agyon-lőtt bördöslegény holttestét bevitték a bonzolodintézetbe, Domonnyi sebeit pedig a mentők kötözték be.

Az ajánért.

Zala-Egerszeg, szept. 14. (Saj. tud. táv.) Borzalmas eset tartja izgatottságban a vá-rost. — Annak idején tudósítottam az „Aradi Közlöny”-t, hogy Csesznák József perlaki ügyvéd a miniszternél föl-jelentést tett Svastics Benő főispán ellen, mondván, hogy teljesen el lévén adósodva, állása befolyását magán érde-kei végett elítélendő módon használja fel. Az adatokkal ellátott följelentés Svasticst lemondásra bírta. Akkoriban arról is tudósítottam az „Aradi Közlöny” olvasóit, hogy a lemondott főispán fia Svastics Imre huszár főhadnagy több ízben próbálta kényszeríteni Csesznákot, hogy megverekedjék vele.

Az ügyvéd erre nem volt rávehető. Ez a huszár főhadnagy dühét folytonosan fokozta és tegnap borzasztó módon tört ki.

A vásárban szembejött a két ellenfél. A mint a főhadnagy meglátta az embert, a ki apját följelentette, vérbeborult szemekkel feléje rohant, kardot rántott és össze-vissza kaszabolta, miközben reked-ten kiáltotta:

— Megfizetek kutya!

Köröskörül nagy közönség volt, mely azonban nem merte az örvöngőt lefogni. A megtámadott ügyvédrol folyt a vér, azért egyik kezével próbálta ellenfele kard-ját kicsavarni. De ez leteperete a földre és ugy vagdalta.

Végre sikerült Csesznáknak egy pilla-natra kiszabadulnia Svastics kezéből, ak-kor a zsebében levő revolvert kirántotta és mellbe lötte ész nélkül vagdalkozó el-lenfelet, kit a gyilkos golyó nem állított meg bosszujában.

Csesznák még két lövést intézett egy-másután Svasticsra, ki erre összeesett és kiejtette kezéből a kardot.

Egész tőcsa vér volt az utczán a két sebesült körül. Svastics haldoklik.

A néppárt felsülése Bars megyében.

Aranyos-Maróth, szept. 14. (Saj. tud. táv.) A bars megyei kisapátii néppárti népgyűlés, melyre a néppárti vezetők már hetek óta ké-szültek, tegnap hatalmas farskóval végződött a néppártura nézve és egyben fényes tüntetés volt a liberális eszmez mellett. A néppártiak roppant néptömeget vártak, mert azt remélték, hogy Bars megyében nagy hódítást vitt véghez, de csak néhány száz ember gyűlt össze asszonyokkal, gyerekekkel, papokkal és osócselékkel. A szónokokat gróf Zichy Nándort, Zelényiakat, Vaczulikot, Marsótszit a tömeg kikacozta, mulatott rajtuk, nem vették komolyan. Mikor Zichy Nándor beszélt tulyton közbe kiáltott:

— Hazaáruló muszkavezető!

Ugy, hogy Zichy sápadtan és reszketve az izgatottságtól végezte beszédjét. Mikor a szónokok távoztak, gunyos nevetés és abozug-kiáltások hangzottak. Tudósítónk szerint a néppárt neveltségessé válik, ha e helyen bárkit is felléptet.

Parasztgyűlés Bécsben.

Bécs, szept. 14. (saj. tud. táv.) A városháza Ar-kád-udvarában tegnap tartották meg az alső-ausztriai paraszgyűlést, melyen mintegy 10 ezer paraszt vett részt. A kormány nevében

Kielmanseg helytartó nyitotta meg a gyűlést és Ledebur gróf földművelési miniszter nevében, aki nem jelenhetett meg, kijelentette, hogy a kormány méltányolja a parasztság tette, hogy a kormány méltányolja a paraszt-jelentőségét (Tetszés) és mindig arra fog törekedni, hogy ezen osztálynak érdekeit elő-mozdítsa. A kormány különben a napirendnek első pontja iránt érdeklődik, mely a mezőgaz-dasági szakszövetségekre vonatkozik. E tárgyban a kormány törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé. Szólok kívánja, hogy a parasztyűlés tanácskozásai a legjobb eredmé-nyekkel végződjenek. (Viharos tetszés. Háromszoros hochkiáltás a helytartóra)

Lueger a polgármester a parasztyűlést a város nevében üdvözli, mire az antiliberális-ismert formulázása szerint határozati javaslatokat fogadtak el a mezőgazdasági szakszö-veketek, a földadó, a vadászati törvény, a vadkarak kártalanítás, a szegélyügyi törvény, a honossági jog, a mezőgazdasági iskoláztatás, a szőlő-ermelés stb. tárgyában. Egy további határozati javaslat a magánbiztosító társasá-gok szigorú ellenörzését, a gabona-határidőtü-zet eltöltését és a börzejáték beható korlátozá-sát, továbbá az örlési forgalom megszüntetését mondja ki.

Lueger dr. ezután a kereskedelmi szer-ződésekről referált, melyek szerinte a keres-keleti mérlegét kedvezőtlenebbé tették és Magyarország ellen hevesen kikéltve, a kiegyezés megújításáról szólott, mire határozati javaslatot fogadtak el, mely szerint a Magyarországgal való kie-gyezés csak akkor újítandó meg, ha a magyar quótát jelen-té keny mértékben fölemelik és garanciát nyujtanak arra nézve, hogy az esetleg megátendő vám-és kereskedelmi szerződést Magyaror-szág becsületesen megtartja.

Végül a parasztyűlés osztrák állami bank létszítés mellett nyilatkozott. Ledebur gróf földművelési miniszter táviratára, melyben a miniszter biztatja a parasztyűlést, hogy a nevez megpróbáltatásokon keresztül ment pa-rasztosztály érdekeit meg fogja védeni, köszö-nőlvira al válaszoltak. Végül ő felsége viha-ros éltetése mellett elhatározta, hogy a pa-rasztgyűlés elnökségét mint küldöttséget ő fel-sége elé küldik.

Elfogott dinamitosok.

Rotterdam, szept. 14. (Saj. tud. táv.) A rendőrség elfogott két dinamitost kik-nél tömérdek robbanó gép és dina-mit volt. Lázító iratokat is találtak náluk.

Nagy szerencsétlenség.

Schaffhausen, szept. 14. (Saj. tud. táv.) A rajnai gözös kikötésekor a kivezető hid leszakadt. Az utasok közül 45 bele-esett a vízbe, többen meghaltak.

A fölszabadult fanatizmus.

London szept. 14. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyból az a hír érkezett ide, hogy a keresztény lakosságban nagy a ré-mület. Azt mondják a fanatikus mohame-dánoknak az a szándékuk, hogy az ösz-szes keresztényeket lemészárolják. Azt be-szélük, hogy az örmények közül, kiket el-szállítottak, igen sokat bedobtak a ten-gerbe.

Felölös szerkesztő: Vass Géza.

NYILTÉR.*

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy mindaddig, míg az üvegtetővel ellátott nagy dísz ebédli elkészült a táncstermet becsátom rendelkezésére, mint éttermet az igen tisztelt vendégeimnek. — A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve maradok

kiváló tisztelgetta:

NAGY LAJOS,

a „Fehér Kereszt” szálloda bérője.

17710—1896. sz.

1272

Haszonbérbeadási árverési hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Pénzügyminiszteriumnak folyó évi szeptember 3-án 65126. szám alatt kelt rendelete folytán közhírré tétetik, hogy az

Ó-becsei 297. kat. holdnyi kincstári legelő illetménynek

1896. évi október hó 1-től számítandó három évre leendő bérbeadása végett Ó-Becsen a község házában

1896. évi október hó 5-ik napján d. e. 9. órakor

felsőbb jóváhagyás fentartásával és írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni, melyre haszonbérelni kívánók 10% bánatpénzzel ellátva oly hozzáadással hivatnak meg, hogy azon 50 kros bélyeggel ellátott lepecsételt és kellő feliratu írásbeli zárt ajánlatok is a kikiáltási összegnek megfelelő 10% bánatpénzzel ellátva az árverés megkezdéseig az árverés megtartásával megbízott biztoshoz, vagy az árverést megelőzőleg 3 nappal alóírt kir. államjóságigazgatóságához adhatók be. — Ezen ajánlatokban, melyekben az 50 kros bélyeg szabályszerűen átírandó, a megajánlott év- s holdankinti esetleg évi haszonbér nemcsak számokkal, hanem betűvel és tisztán, érthetően kiírandó és világosan kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverés és szerződés feltételeit, melyeket aláírni köteles; — ismeri s azoknak magát feltétlenül aláveti.

Kikiáltási ár év- és holdanként 16 frt.

A szó- és írásbeli ajánlattevők kívánatra igazolni tartoznak vagyoni állásukat és bérlői képességeiket.

Oly kincstári bérlők, kik haszonbéri hátralékban vannak, kik csőd, gyámság illetőleg gondnokság alatt állanak, vagy kik nyereségvágyból eredő büntetést elíteltettek az árverésben részt nem vehetnek.

Elkésett, valamint utóajánlatok semmi szín alatt sem fognak figyelembe vétetni, még az esetben sem, ha azok egy újabb árverés esetére kötelezőleg fenn tartatnak is.

A haszonbéri feltételek a kulai m. kir. kincst. ispánság hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Aradon, 1896. évi szeptember hó 10-én.

M. kir. államjóságigazgatóság.

(Utánnymat nem díjaztatik.)

A munkácsi uradalom gyógyvizei

háznak legkitűnőbb forrásai közé számítatnak és elsőrendű orvosi szaktekintélyek által a legjobbnak ajánlatnak és pedig:

a **SZOLYVAI**

forrás

köszvény és gyomorhajok
specifícuma

hólyagbajoknál, vesekőnél, húgyhomoknál, a légutak hurutos bántalmainál, sárgaságnál s elsirosodás ellen stb.

E két víznek védjegye.

a **POLENAI**

forrás

köszvénynél, a húgyutak hurutos bántalmainál, Diabetsnél, torok, gége és hörgők hurutjainál, gyomor- és bél-bajoknál Chlorosis Atonia stb.

A „LUHI ERZSÉBET” forrás medve védjeggyel.

rendkívül kellemes ízű és üdítő savanyu-víz. A légző szervek idült hurutos bántalmainál tulságos gyomorsav képződésnél

védjegye.

idült gyomorhurutnál, étvágytalanságnál, fertőző járványos betegségeknek, mint diaeteticus ivó víz.

Kapható: Aradon és környékén minden kiválóbb fűszer- és csomagkereskedésben.

Főraktár az egész délvídszakra Temesvártt:

Pápaffy Szever urnál

hol kereskedők részére az uradalom által megszabott legjutányosabb árban szolgáltatnak ki ezen vizek.

1287

KRISPIN JÓZSEF

ARADON

Deák Ferencz-utca 28. szám a saját házában lévő

Z E N E M Ű

és

hangszerkereskedésében

mindennemű **hangjegyek** és **hangszerek** legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Hangszerek becserejtetnek. Zongora hangolások és javítások helyben és vidéken elvállaltatnak.

Árak: zongorák 50 frttól 1000 frtig, havibér 3 frttól felfelé. Hegedű, fuvola 4 frttól fejjebb.

Kölcsönkönyvtár használati díja havonként 80. kr., kötetenként 5 kr. 1100

809/1896. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a szél-utca kikövezése, csatornázása s az ezekkel kapcsolatos munkák teljesítése és előállítására iránt f. é. szeptember hó 17-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: 4021 frt 53 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási-ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1896. évi szeptember 14-én tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay Gyula

aljegyző.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a tűzrészégi laktanya és a Kossuth-utcai iskola-épület alatt lévő pincze helyiségeknek azonnal bérbeadása iránt folyó évi szeptember hó 21-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár 1. a tűzrészégi épület alatti pinczére nézve 170 frt.

2. a Kossuth utcai pinczére nézve 40 frt évi bér.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1896. évi agusztus hó 31-én tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay

aljegyző.